

door W. A. Hamer

Aanvulling definitieve (zuivere) pensioenregeling:

Anders dan het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941 geeft de Wet op de inkomstenbelasting 1964 niet zelfstandig aan wat onder de begrippen „loon” en „dienstbetrekking” moet worden begrepen. Volgens artikel 22 van de genoemde wet dienen die begrippen te worden opgevat overeenkomstig de wettelijke bepalingen betreffende de loonbelasting, behoudens één uitzondering, welke echter voor het hiernavolgende van geen belang is.

In de Wet op de loonbelasting 1964 komen wij met betrekking tot die begrippen vele klanken tegen die ons al bekend zijn uit de Besluiten op de Inkomsten- en Loonbelasting. Zo is bijvoorbeeld in artikel 10, lid 2 van deze wet bepaald:

„Tot het loon behoren aanspraken om na verloop van tijd of onder een voorwaarde één of meer uitkeringen of verstrekkingen te ontvangen, voor zover zij niet worden gedekt door stortingen van de werknemer.”

(Verg. art. 26a Besluit Inkomstenbelasting 1941 en art. 5 Besluit Loonbelasting 1940);

en onder b.v. artikel 11, 1° respectievelijk:

„Tot het loon behoren niet:

(lid 1, letter a)

„aanspraken, die berusten op een pensioenregeling” (verg. art. 26b, lid 1, letter a, Besluit I.B. en art. 6, lid 1, letter a, Besluit L.B.);

(lid 1, letter d)

„uitkeringen en verstrekkingen ingevolge een aanspraak, die tot het loon behoort” (verg. art. 26b, lid 1, letter c, Besluit I.B. en art. 6, lid 1, letter c, Besluit L.B.);

(lid 1 letter g)

„bedragen, welke worden ingehouden wegens: 1e verplichte bijdrage ingevolge een pensioenregeling” (verg. art. 26b, lid 1, letter f, Besluit I.B. en art. 6, lid 1, letter f, Besluit L.B.);”

Ook de definitie, die de Wet op de loonbelasting 1964 in artikel 11, lid 3, letter a geeft van het begrip (zuivere) „pensioenregeling” vertoont een grote overeenkomst met de definitie van dit begrip in de Besluiten op de Inkomstenbelasting, art. 26b, lid 3, letter a en Loonbelasting, art. 6, lid 3, letter a.

De „oude” definitie luidde:

„een regeling, die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ten doel heeft de verzorging van werknemers en gewezen werknemers bij invaliditeit en ouderdom en de verzorging van hun echtgenoten en van hun minderjarige kinderen en pleegkinderen, een en ander door middel van pensioen”

Hieraan is thans toegevoegd:

„dat niet uitgaat boven hetgeen naar maatschappelijke opvattingen, mede in verband met diensttijd en genoten beloning, redelijk moet worden geacht.”

Deze toevoeging werd in de wet opgenomen bij de Derde Nota van Wijzigingen. Dit geschiedde naar aanleiding van een bij het mondeling overleg met de Kamercommissie gerezen en bevestigend beantwoorde vraag.

Deze vraag luidde:

„Is het, gelet op het arrest van de Hoge Raad van 10 oktober 1962, rolno. 14828 niet wenselijk het wettelijk begrip pensioenregeling wat nader uit te werken teneinde te voorkomen dat dit begrip door de jurisprudentie te veel wordt uitgerekt?”

Uit de parlementaire geschiedenis omtrent de vermelde aanvulling citeer ik nog het volgende:

Mondeling overleg Kamercommissie:

„zijn gedachten (die der bewindsman: H.) gaan voorhands uit (naar: H.) een omschrijving in de geest van:

een en ander door middel van pensioen dat niet uitgaat boven hetgeen naar maatschappelijke opvattingen redelijk moet worden geacht”,

Toelichting Derde Nota van Wijzigingen:

„Naar het ondergetekende voorkomt dienen in het algemeen de duur van het dienstverband en de hoogte van het loon mede in aanmerking te worden genomen. Daartegenover moet echter wel ruimte worden gelaten voor toercikende invaliditeitsvoorziening en voor de zgn. waardeverste pensioenen.”

Mondelinge behandeling Tweede Kamer:

(Uit het antwoord van de Staatssecretaris op een vraag van de heer Porthéine)

„Wanneer men reëel een pensioen geeft, legt men ook verband tussen het aantal dienstjaren naar redelijke maatschappelijke opvattingen.

.....
Nu kan men - daar heb ik bezwaar tegen, speciaal wanneer men sterke bindingen heeft tussen werknemer en werkgever, zoals in bepaalde bedrijven door grootaandeelhouderschap het geval is - als pensioen iets gaan toekennen, dat niet meer in redelijke verhouding staat tot het actuele loon.

.....
Dat (de voorgestelde formule: H.) is echt geen strenge formule; het is een soepele formule, die toch bescherming biedt tegen een - laat ik het zo populair mogen zeggen - te gemakkelijk iets als pensioen verkopen wat het in werkelijkheid niet is, waardoor ook voorkomen wordt, dat tegenwoordig loon tot toekomstig loon, tot pensioen wordt omgebouwd. De formule, die ik nu voorstel geeft expliciet een zekere band (maatschappelijke opvattingen, diensttijd en genoten beloningen), die redelijk is.

Als een pensioen niet meer onder deze tekst valt is er iets bijzonders aan de hand! Dat bijzondere wil ik niet doen genieten van de faciele fiscale behandeling, die pensioenen ten deel valt.”

Arrest Hoge Raad dd. 10 oktober 1962, BNB 1962/321:

Zoals uit het vorenstaande blijkt is de aanvulling van de „oude definitie” een

reactie op het arrest van de Hoge Raad dd. 10 oktober 1962, rolno. 14828 (BNB 1962/321).

Casuspositie arrest BNB 1962/321:

De casuspositie, die zich aldaar voordeed, was - gesimplificeerd - als volgt:

Aan twee commissarissen van een n.v. - beiden met een diensttijd van 18 jaar - werd een recht op ouderdomspensioen toegekend resp. groot per jaar f 8.793,68 en f 5.127,92, waaraan gekoppeld een recht op weduwepensioen resp. groot per jaar f 6.155,56 en f 3.589,56. De beloning, in de vorm van tantième, die elk der commissarissen had genoten in de laatste drie jaar voor de toekenning van de bedoelde rechten bedroeg gemiddeld f 13.500,— 's jaars. Als reden voor het verschil tussen de omvang van de toegekende rechten werd aangevoerd dat de moeder van degene die de hoogste rechten verkreeg, alvorens haar zoon commissaris werd zelve 18 jaar commissaris van de n.v. was geweest en zij geen pensioenrechten had verkregen; uit het arrest, voor zover dit is gepubliceerd, blijkt niet dat de inspecteur van dit wel uiterst zwakke punt gebruik heeft gemaakt!

Standpunt inspecteur:

De inspecteur legde de n.v. een aanslag op in de commissarissenbelasting groot f 74.777,99; voor de verdediging van zijn standpunt voerde hij aan:

- 1 dat alleen dan een periodieke uitkering als pensioen kon worden aangemerkt als er een zeker verband - dat in casu zou ontbreken - aanwezig was met salaris en diensttijd;
- 2 dat de toegekende rechten hoger waren dan in overeenstemming was te brengen met de genoten beloningen;
- 3 dat de wettelijke omschrijving van het begrip pensioenregeling geen ruimte zou overlaten tot splitsing van de getroffen voorzieningen in een gedeelte dat wel en een gedeelte dat niet als pensioenregeling kan gelden.

Standpunt Gerechtshof:

Het Hof verwierp de eerste twee genoemde stellingen; aan de derde kwam het niet toe.

In zijn uitspraak ging het eerst na waaraan een regeling in het algemeen moet voldoen om als een pensioenregeling te kunnen worden aangemerkt, te weten:

- 1 de getroffen voorziening mag niet in de verschaffing van kapitaal, doch moet in de verstrekking van periodieke uitkeringen bestaan, welke uitkeringen niet dermate hoog mogen zijn, dat zij vorming van kapitaal in enige belangrijke mate toelaten;
- 2 de voorziening wordt getroffen niet ter beloning van in een bepaald dienstjaar verrichte arbeid, doch ter beloning van in een reeks van dienstjaren verrichte werkzaamheden.

Het Hof overwoog hierbij verder dat aan de hand van de omstandigheden voor ieder afzonderlijk geval zal moeten worden nagegaan of een regeling aan de genoemde eisen voldoet.

De overwegingen van het Hof waarbij het hier in het bijzonder op aankomt luiden als volgt:

„dat bedoeld betoog van de inspecteur daarom aldus zal moeten worden begrepen,

dat een oudedagsvoorziening, wil zij als pensioenregeling kunnen gelden, niet slechts de hierboven omschreven kenmerken dient te bezitten, doch ook behoort te voldoen aan deze eis, dat de na het einde der dienstbetrekking te genieten uitkeringen wat hun grootte betreft in een bepaalde omvang staan tot de omvang van de tijdens de vervulling dier dienstbetrekking genoten beloningen; dat die stelling als onjuist moet worden verworpen, omdat met betrekking tot de door de inspecteur bedoelde verhouding geen algemeen geldende regels vallen op te stellen;

dat zelfs niet in het algemeen kan worden gesteld dat de pensioenuitkeringen de laatstelijk genoten bruto-beloning niet mogen overtreffen.”

Standpunt Staatssecretaris:

Het beroepschrift in cassatie van de Staatssecretaris tegen de vorenbedoelde uitspraak is in zoverre interessant dat daarin herhaald werd de opvatting dat het pensioen naar de „thans geldende opvattingen” in een redelijke verhouding - die zich geredelijk laat uitdrukken in een percentage per dienstjaar - moet staan tot de grootte van het gedurende de vervulling van de dienstbetrekking genoten salaris en tot de tijd, gedurende welke die betrekking is uitgeoefend.

Zo die redelijke verhouding ontbreekt, zou er, aldus het beroepschrift, toch nog wel, als een uitzonderingsgeval en dus te bewijzen door de belastingplichtige, van een pensioenregeling sprake kunnen zijn; algemeen geldende regels ter bepaling van de verhouding salaris - pensioen zouden zeer wel zijn op te stellen en al zou dit niet zo zijn dan zou toch nog van geval tot geval de redelijk te achten verhouding tussen uitkering enerzijds en salaris anderzijds moeten worden bepaald.

Standpunt Hoge Raad:

De ten deze belangrijkste overwegingen van de Hoge Raad, welke hebben geleid tot verwerping van het beroep, luiden aldus:

„dat het Hof hiermede kennelijk heeft bedoeld dat, wil van een pensioenregeling in de aangegeven zin sprake zijn, de na het einde der dienstbetrekking door de werknemer of zijn nabestaanden te genieten uitkeringen haar rechtvaardiging moeten kunnen vinden niet in een bepaalde prestatie maar in de arbeid, welke de werknemer in de loop der jaren in zijn dienstbetrekking heeft verricht;

dat het Hof terecht niet heeft aanvaard de stelling van de inspecteur dat van een pensioenregeling enkel sprake zou kunnen zijn indien tussen de grootte van de na beëindiging van de dienstbetrekking te genieten uitkeringen en die van de ten tijde van het dienstverband genoten beloningen een bepaalde - in een percentage per dienstjaar van het genoten salaris tot uitdrukking gebrachte - verhouding zou bestaan;”.

Gevolg wetswijziging; werken met formules:

Uit het hiervoor met betrekking tot de wetswijziging, vermelde blijkt overduidelijk dat „aan het werken met formules” thans welhaast niet meer is te ontkomen; toegekende pensioenrechten moeten, wil de voorziening als een zuivere pensioenregeling beschouwd worden, niet alleen naar maatschappelijke opvattingen redelijk zijn, maar ook redelijk in verband met diensttijd en beloning; dit laatste kan leiden tot naar maatschappelijke opvattingen onredelijk lage pensioenen!

Het pleidooi van de heer Hofstra - zie dienstnoot onder het arrest BNB 1956/225 - werd door de wetgever wel zeer duidelijk verworpen.

Consequenties verwerping voorziening als zuivere pensioenregeling:

Indien een regeling tot hogere pensioenen leidt dan op grond van de wettelijke criteria redelijk moet worden geacht, rijst de vraag naar de fiscale consequenties van zo'n regeling.

Volgens de letter der wet zou er dan in het geheel geen pensioenregeling meer aanwezig zijn. Dit harde standpunt werd, zoals uit het vorenstaande blijkt, ingenomen door de inspecteur in het geval, beslist bij het arrest BNB 1962/321.

De arresten van de Hoge Raad BNB 1957/215 en BNB 1958/103 duiden overigens op de juistheid van zijn opvattingen.

Deze opvatting heeft tengevolge:

- a. dat zowel de verleende aanspraak als de bijdrage van de werknemer in hun geheel direct gaan behoren tot het fiscale begrip „loon”;
- b. dat de werknemer de som van de waarde der aanspraak en ingehouden bijdrage kan aanmerken als een premie van lijfrente, zulks ingevolge de arresten van de Hoge Raad, resp. dd. 6 december 1961 (BNB 1962/23) en dd. 10 november 1965, derhalve als zodanig in principe tot maximaal *f* 5.000,— in mindering op zijn onzuiver inkomen kan brengen;
- c. waaruit weer volgt dat de latere uitkeringen geheel belast zullen zijn als opbrengst uit vermogen; de onder b genoemde arresten houden immers in dat geen aanspraak kan worden gemaakt op de vrijstellingbepaling van artikel 11, lid 1, letter d van de Wet op de loonbelasting 1964.

Aangezien de desbetreffende werknemers in vele gevallen wel reeds maximale lijfrentepremieaftrek zullen hebben benut zal het vorenstaande standpunt dikwijls leiden tot een dubbele heffing.

De heren Mrs. A. J. en J. van Soest delen op grond van het bepaalde in de artikelen 10, lid 2 en 11, van de Wet op de loonbelasting 1964 de onder b en c vermelde consequenties niet ten volle; de werkgeversbijdrage is huns inziens namelijk niet aan te merken als een lijfrentepremie, met als gevolg dat de latere uitkeringen, voor zover deze op de werkgeversbijdragen berusten, onbelast zouden blijven op grond van het bepaalde in artikel 11, lid 1, letter d der genoemde wet.¹⁾

Hun standpunt is m.i. echter duidelijk afwijkend van dat van de Hoge Raad, zoals dat in de laatstgenoemde arresten is neergelegd.

Het zal na het vorenstaande geen toelichting behoeven dat, als een voorziening niet als een zuivere pensioenregeling wordt geaccepteerd, dit tot zeer grote vorderingen van loon- en inkomstenbelasting zal leiden. Hierbij zij aangetekend dat naar het oordeel van de heren Van Soest een voorziening zelfs als een zuivere pensioenregeling dient te worden verworpen, als die voorziening voor slechts één van de vele deelnemers in het pensioenfonds tot een te gunstig pensioen zou leiden; allen worden huns inziens dan dus „opgehangen” aan één.²⁾

Dit gaat mij te ver; de wet noch de redelijkheid dwingt tot deze opvatting. Waarom zou, nu de Hoge Raad een pensioenregeling ook aanwezig acht als deze slechts voor één persoon geldt (arrest dd. 16 oktober 1957, BNB 1957/306), de vraag of een regeling een zuivere pensioenregeling is, niet voor elke deelnemer afzonderlijk kunnen worden beantwoord?

¹⁾(vergelijk bladzijde 94 en 95 van hun boek „Belastingen”, tiende druk)

²⁾(vergelijk bladzijde 94 van genoemd boek)

Overigens vraag ik mij af of de opvatting „een voorziening is in haar geheel een pensioenregeling of in haar geheel niet” wel geheel in overeenstemming is met die van de Staatssecretaris zoals deze, naar redelijkerwijze kan worden verstaan, tot uiting kwam uit zijn antwoord aan de heer Porthéine.

Daaruit en met name uit de zinnen „Als een pensioen niet meer onder deze tekst valt is er iets bijzonders aan de hand. Dat bijzondere wil ik niet doen genieten van de faciele fiscale behandeling die pensioenen ten deel valt!”, kan toch gevoeglijk worden geconcludeerd dat hij de pensioenaanspraak voor zover „niet bijzonder” van de bedoelde faciele fiscale behandeling wil laten blijven genieten en voor zover „bijzonder” niet.

Veel hoop dat de Hoge Raad in de toekomst een ander standpunt zal innemen dan uit de vermelde arresten blijkt, heb ik echter niet.

Vrijheid in het trefen van de gewenste voorzieningen, mits bij normaliteit van offer:

De vraag rijst of als een zuivere pensioenvoorziening ook is te beschouwen een overigens in geen enkel opzicht buitenissige voorziening, waarbij - juist doordat b.v. geen of kleine aanspraken op ouderdomspensioenen werden gewenst - abnormale aanspraken op weduwenpensioenen werden bedongen.

Gelet op die van het gewone patroon afwijkende aanspraken zou kunnen worden gesteld dat een dergelijke voorziening het karakter van een zuivere pensioenregeling zou missen. Ik acht een dergelijke redenering niet in overeenstemming met de bedoeling van de wetgever; van een pogen van de werknemer „tegenwoordig loon tot toekomstig loon om te bouwen” - zie het hiervoor weergegeven citaat uit het antwoord van de Staatssecretaris aan de heer Porthéine - is in het gestelde geval geen sprake; de aanvulling van de „oude definitie” dient om zulk een pogen te verhinderen.

Een dergelijk pogen zal kenbaar zijn door de abnormaal hoge offers voor de getroffen voorziening; in de hiervoren bedoelde voorziening zullen die offers die van een normale voorziening niet behoeven te overschrijden en hierop - dus op de normaliteit van het totale offer van werkgever en werknemer tezamen - komt het mijns inziens aan voor de beoordeling van gevallen als het gestelde.

De door Prof. Van Dijck in zijn annotatie op het arrest van de Hoge Raad dd. 11 november 1964 BNB 1965/148 uitgesproken mening dat werkgever en werknemer door de fiscale bepalingen niet belemmerd worden in het treffen van die voorziening, die in de desbetreffende omstandigheid hen het juiste voorkomt - mits bij normaliteit van het offer - acht ik derhalve ook voor het nieuwe wettelijk bestel juist.

Noodzaak bestaande voorzieningen nader te bezien:

De aanvulling op de „oude definitie” van hetgeen een zuivere pensioenregeling is, brengt de noodzaak met zich mee na te gaan of de vóór 1 januari 1965 getroffen zuivere pensioenregelingen ook daarna nog als zodanig zijn aan te merken.

Dit geldt uiteraard niet voor de voorzieningen waarvan de kosten in 1964 of vroeger geheel zijn voldaan en betrekking hebben op voor 1 januari 1965 volbrachte diensttijd.

Bij het in te stellen onderzoek moet dan aandacht worden geschonken aan de volgende wettelijke criteria te weten:

- 1 naar maatschappelijke opvattingen moet het pensioen redelijk zijn;
- 2 zulks mede in verband met diensttijd en genoten beloning.

Naar maatschappelijke opvattingen redelijk:

Het eerste criterium vervangt mijns inziens het voorheen algemeen toegepaste criterium dat de uit een voorziening voortvloeiende uitkeringen, wilden deze fiscaal als pensioen aangemerkt worden, niet van die hoogte mochten zijn, dat zij vorming van kapitaal in enige belangrijke mate toelieten.

Het zal derhalve volgens mij thans onverschillig zijn of de hoogte der uitkeringen tot sparen gelegenheid geeft; waar het alleen om gaat zijn de maatschappelijke opvattingen.

Ik wijs er op dat het Rijk, dat door zijn handelwijze ten deze grote invloed heeft op de maatschappelijke opvattingen, de pensioenrechten van zijn ambtenaren niet meer aan een absoluut geldplafond heeft verbonden; het ouderdomspensioen bedraagt thans bij veertig dienstjaren 70% van - ruw gezegd - het laatstgenoten salaris, het weduwenpensioen $\frac{5}{7}$ van het ouderdomspensioen, dat de ambtenaar zou hebben kunnen verkrijgen bij uitdiening van zijn diensttijd.

Objectief gezien zullen onze „top“-ambtenaren zeker van hun pensioen iets kunnen overhouden!

De handelwijze van het Rijk leidt er toe dat, naar maatschappelijke opvattingen, in het algemeen van het stellen van een absoluut geldplafond zal moeten worden afgezien. Het plafond zal per werknemer alsdan variëren met de hoogte van de beloningen en wel steeds 70 à 80% daarvan uitmaken, voor wat betreft het ouderdomspensioen, tenzij door het aanhouden van die grens de voorziening naar maatschappelijke opvattingen ontoereikend zou worden; alsdan zal naar die opvattingen overschrijding der 70-80%-grens mogelijk zijn.

Het is aannemelijk dat het niet in het minst deze laatste omstandigheid zal zijn, die de bewindsman heeft bewogen de maatschappelijke opvattingen niet alleen te laten beslissen, zoals hem aanvankelijk voor de geest stond (zie het hiervoor geciteerde uit het mondelinge overleg); de redelijkheid moet ook aanwezig zijn in verband met diensttijd en genoten beloning, waardoor de uitkomst van hetgeen naar maatschappelijke opvattingen redelijk is, kan worden ingekrompen.

Mede in verband met diensttijd en genoten beloning:

De vraag of, in verband met diensttijd en genoten beloning, een pensioen nog als redelijk - of beter nog niet als onredelijk - is aan te merken zal per geval moeten worden beantwoord.

Voor wat betreft het verband met diensttijd is interessant de uitspraak van het Hof te 's-Gravenhage, bekrachtigd door de Hoge Raad bij arrest dd. 11 november 1964, BNB 1965/148.

Het Hof overwoog:

„dat functies als die van directeur van een n.v. (het betrof hier een familie-n.v.,

die pas enkele jaren bestond: H.) normaliter eerst op een hogere leeftijd worden bereikt dan die van 30 jaren;
dat het dan ook niet onredelijk is, wanneer een n.v. met betrekking tot haar directeur een vrijgevier standpunt inneemt en het mogelijk maakt het maximumpensioen te halen bij minder dan 35 dienstjaren;
dat in verband hiermede aanleiding bestaat het bedrag ad *f* 5.860,— te verhogen tot *f* 6.500,— hetgeen betekent, dat het maximale pensioen kan worden behaald bij een diensttijd van 30 jaar.”

Een percentage ad $2\frac{1}{3}\%$ per dienstjaar van de beloning van de werknemer ter berekening van het ouderdompensioen als uitgangspunt ter berekening van het weduwnpensioen ($\frac{2}{3}$ van het ouderdompensioen bij volbrachte diensttijd) werd in dit geval dus redelijk geacht.

Gelet op de steeds voortschrijdende studieduur en de neiging de pensioengerechtigde leeftijd in het algemeen te verlagen van 65 jaar tot 60 jaar, voorzie ik dat nog wel hogere percentages als redelijk zullen worden geaccepteerd.

De hiervoren bedoelde uitspraak van het Hof is in zoverre nog van belang, dat het herinnert aan de mogelijkheid van het toekennen c.q. het bedingen van fictieve dienstjaren.

Deze mogelijkheid staat echter in het algemeen niet open voor diegenen, die werknemers zijn van een n.v., waarin zij hun voorheen voor eigen rekening en risico gedreven onderneming hebben ingebracht.

Voor wat betreft het verband met de genoten beloning - welk verband op vele manieren kan worden gelegd - moge ik mij bij deze beperken tot de opmerking, dat hoe langer hoe meer terecht wordt aangenomen dat ter bepaling van de maximale pensioenrechten rekening dient te worden gehouden niet alleen met het salaris, maar ook met het gemiddeld genoten tantième.

In het geval, beslist bij het arrest BNB 1962/321 was er zelfs in het geheel geen vaste beloning, doch uitsluitend tantièmes.³⁾

Pensioenrechten aan werknemers-grootaandeelhouders:

Toepassing van het vorenstaande zonder meer, kan bij het toekennen van pensioenrechten aan werknemers-aandeelhouders fiscaal funeste gevolgen hebben.

Deze gevolgen zullen intreden indien door de toekenning van pensioenrechten het totale loonoffer der n.v. voor de desbetreffende persoon groter wordt dan dit het geval zou zijn als die persoon alleen de kwaliteit van werknemer zou hebben bezeten. Dat meerdere offer zal dan uitsluitend zijn toe te schrijven aan de aandeelhouderskwaliteit en als zodanig als een vermomde winstuitdeling moeten worden behandeld.

Dit houdt in:

- a. geen of gedeeltelijke acceptatie van de werkgeversbijdrage als bedrijfslast voor de heffing van vennootschapsbelasting (art. 14 Besluit Vennootschapsbelasting);
- b. het direct aanmerken van de werkgeversbijdrage, voor zover niet geaccepteerd,

³⁾ Vergelijk ten deze ook het artikel van Dr. H. L. Drost in Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, 5e jaargang, no. 11 en het Vakstudie-Nieuws dd. 27 maart 1963, Vragenrubriek, punt 42.

als inkomste uit vermogen voor de heffing van inkomstenbelasting (art. 24 Wet Inkomstenbelasting). Het feit dat de latere pensioentermijnen eveneens aan belasting onderhevig zijn laat ik hier verder onbesproken.

Het vorenstaande houdt in dat bij het toekennen van pensioenrechten aan werknemers/aandeelhouders zal moeten worden nagegaan:

- 1 of de rechten uitsluitend zijn toegekend in verband met de werknemerskwaliteit;
- 2 of de rechten, naar maatschappelijke opvattingen, mede in verband met diensttijd en genoten beloning, redelijk zijn.

Indien het een noch het ander het geval mocht blijken te zijn zal

- a. voor de vennootschapsbelasting de werkgeversbijdrage geheel of gedeeltelijk als bedrijfslast worden verworpen;
- b. voor de inkomstenbelasting de gehele werkgevers- en de gehele werknemersbijdrage in een jaar direct in het onzuiver inkomen, genoten in dat jaar, worden betrokken (art. 22 Wet Inkomstenbelasting juncto art. 11 Wet loonbelasting).

Bij het treffen van voorzieningen voor werknemers/aandeelhouders dient in verband met het een en ander de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht te worden genomen. Tegen waardevaste pensioenen bestaan, zoals door de bewindsman is betoogd, echter geen bezwaren. Overigens geldt ook ten deze het spreekwoord: „Voorzichtigheid is de moeder van de porceleinkast”.

Slotopmerking

Juist het vorenstaande spreekwoord zal, in verband met de vaagheid van de nieuwe wettelijke criteria en de gevolgen bij het niet daaraan voldoen, nog wel veel meer dan vroeger de lezer dezes doen adviseren voor 1 januari 1965 getroffen en daarna nog te treffen voorzieningen door de Minister van Financien als (onzuivere) pensioenregelingen aan te wijzen (verg. artikel 11, lid 3, letter b Wet loonbelasting).

Deze mogelijkheid is ten aanzien van het Besluit op de loonbelasting (art. 6, lid 3, letter b) en het Besluit op de inkomstenbelasting (art. 26 b, lid 3, letter b) ongewijzigd gebleven.